

Інші витрати на яких варто було б акцентувати увагу є адміністративні або загальногосподарські витрати. Для їх обліку в Плані рахунків передбачено рахунок № 92 “Адміністративні витрати”. Згідно з Інструкцією про застосування плану рахунків за дебетом рахунку 92 відображають суму визнаних загальногосподарських витрат, а за кредитом – їх списання на рахунок 79 “Фінансові результати”. Ці витрати більше пов’язані із виробництвом продукції і не є витратами періоду, тому списання таких витрат необхідно проводити в дебет рахунку 23 “Виробництво”, а потім з кредиту списувати на рахунок 26 “Готова продукція” на якому і буде визначено повну собівартість випущеної готової продукції. В подальшому в процесі розподілу собівартості продукції між реалізованою продукцією і залишком на складі частина цих витрат попаде на собівартість реалізації.

Порівнявши дебет рахунку 23 “Виробництво” при незмінних залишках незавершеного виробництва на початок і кінець періоду. З сумою зданої на склад готової продукції в оптових цінах підприємство може оперативно визначити прибутковість чи збитковість своєї діяльності. Другим важливим аспектом є те що в дебеті рахунку 23 “Виробництво” ми зможемо знайти всі статті калькуляції собівартості продукції та повну собівартість випущеної готової продукції, яка необхідна підприємству для встановлення ціни на вироби. Дана інформація і є важливою складовою для прибуткової діяльності підприємств, оскільки вона лежить в основі оптової ціни виробів.

*Олена Лаговська, к.е.н., доцент
Людмила Гусак, аспірант
Житомирський державний технологічний університет
м.Житомир, Україна*

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

В епоху розвитку світового господарства, науково-технічного прогресу, економічних, екологічних та суспільних перетворень відбуваються значні зміни у всіх сферах життя країни та суспільства. Це, в свою чергу, впливає на діяльність суб’єктів господарювання. В умовах активного конкурентного середовища залишитися гідними гравцями на ринку, виготовляти конкурентоздатну продукцію належної якості, бути захищеними від зовнішніх втручань конкурентів та уникнути витоку інформації, що становить комерційну таємницю є пріоритетними завданнями кожної бізнес-одиниці. В свою чергу, на швидке та ефективно вирішення цих завдань безпосередній вплив має економічна безпека підприємства. Чим краще розвинена система економіч-

ної безпеки на підприємстві, тим більш конкурентоздатним воно є. У зв'язку з цим, виникає необхідність визначення інструментарію забезпечення економічної безпеки підприємства. До того ж, в останні роки спостерігається великий інтерес науковців до формування механізмів та заходів належної організації економічної безпеки на підприємстві. Про це свідчить кількість проведених досліджень за даним напрямом та кількість захищених дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук та кандидата економічних наук. (табл. 1).

Таблиця 1.

**Моніторинг дисертаційних робіт за період 2006-2010 рр.,
присвячених питанням економічної безпеки підприємств**

Рік захисту	Шифр та назва спеціальності	ППП, ступінь	Тема
2010	08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)	Дикий А.П. (к.е.н.)	Організація бухгалтерського обліку як інструмент забезпечення економічної безпеки підприємств
<i>Всього захищено за рік, чол.</i>			1
2009	08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)	Ареф'єв С.О. (к.е.н.)	Формування організаційного потенціалу розвитку економічної безпеки підприємств
		Григорук С.С. (к.е.н.)	Формування механізму управління економічною безпекою підприємства
		Прокопшина О.В. (к.е.н.)	Управління економічною безпекою зовнішньоекономічної діяльності підприємства
		Капітула С.В. (к.е.н.)	Оцінка та управління економічною безпекою підприємства (на прикладі гірничозбагачувальних комбінатів України)
	Яременко О.Ф. (к.е.н.)	Механізм управління економічною безпекою машинобудівного підприємства	
21.04.02 – економічна безпека суб'єктів господарської діяльності	ТКАЧЕНКО Ю.В. (К.Е.Н.)	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ (НА МАТЕРІАЛАХ ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ)	
<i>Всього захищено за рік, чол.</i>			6
2007	08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)	ШКАРЛЕТ С.М. (Д.Е.Н.)	ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ЗАСОБАМИ АКТИВІЗАЦІЇ ЇХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
<i>Всього захищено за рік, чол.</i>			1
2006	08.06.01 – Економіка, організація і управління підприємствами	Горячева К.С. (к.е.н.)	Механізм управління фінансовою безпекою підприємства
<i>Всього захищено за рік, чол.</i>			1
<i>Кількість захищених дисертацій в період 2006-2010 рр.</i>			9

Ознайомившись з даними табл. 1, можна відзначити, що за період з 2006 по 2010 рр. було захищено 9 дисертаційних робіт, присвячених дос-

лідженню питань економічної безпеки на підприємстві. Одна дисертаційна робота захищена на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук, вісім робіт – на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Найбільша кількість робіт (**шістьма особами**) захищено за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), по **одній** роботі захищено за спеціальностями: 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності), 08.06.01 – економіка, організація і управління підприємствами, 21.04.02 – економічна безпека суб'єктів господарської діяльності.

Згрупована інформація про стан наукових досліджень у сфері економічної безпеки підприємства свідчить про наявність ряду проблемних питань, які вирішуються науковцями різних спеціальностей через розробку механізмів управління фінансовою, економічною безпекою; удосконалення процедур захисту інформації; розробки методик оцінки економічної безпеки підприємництва у відповідності до галузевої належності та регіонального розміщення тощо.

В ході проведення господарської діяльності існують ряд факторів, які не можливо контролювати: ринкові умови, зміни у законодавстві, інфляційні процеси, але внутрішню безпеку в середині підприємства можливо контролювати та здійснювати на високому рівні. Безпека підприємства ґрунтується на основі організаційно-правових; технологічних, технічних, економічних, фінансових, інформаційних, аналітичних та інших методів, націлених на виявлення та уникнення потенційних загроз та створення умов для забезпечення ефективного функціонування суб'єктів підприємницької діяльності. Факти виявлення реальних загроз, зловживань, крадіжок майна власників ґрунтуються, в першу чергу, на основі інформації, яка формується в системі бухгалтерського обліку та надається на запит управління. Тому одним із ключових інструментів забезпечення економічної безпеки підприємства, поряд із загальною системою управління, є бухгалтерський облік. Саме бухгалтерська інформація є базою та підґрунтям для проведення комплексного аналізу стану економічної безпеки на підприємстві.

Тому бухгалтерську службу вважаємо ключовим інформаційним підрозділом, який забезпечує усю систему управління інформацією про фінансового-господарську діяльність в різних розрізах, дозволяє приймати оперативні рішення щодо забезпечення економічної безпеки підприємства. Враховуючи цю особливість виникає необхідність перегляду положень щодо організації та ведення бухгалтерського обліку в частині облікової політики на підприємстві; виявлення стратегічно важливих даних в обліку, які є складовою комерційної таємниці; встановлення переліку осіб зі складу управлінського, виробничого та обслуговуючого персоналу, які

мають доступ до бухгалтерської інформації; затвердження відповідних рішень наказом керівника по підприємству та доведення змін та уточнень до відома працівників усіх структурних підрозділів.

*Дмитро Лазаренко, канд. пед. наук, доцент
Станіслав Сіренко, старший викладач
Слов'янський державний педагогічний університет
м. Слов'янськ, Україна*

ПРИНЦИП ОБАЧНОСТІ В ПРОЦЕСІ КОНТРОЛЮ ЗА СТАНОМ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ

Облікова інформація про стан та структуру дебіторської заборгованості залежить від багатьох зовнішніх чинників, водночас вона має суттєве значення для досягнення фінансової стабільності і економічної безпеки підприємства.

Саме ефективна організація розрахункових операцій активно сприяє зміцненню договірної дисципліни; підвищенню відповідальності підприємств за своєчасне і повне здійснення платежів за всіма зобов'язаннями; прискоренню обігу оборотних коштів; зменшенню видатків обігу; ефективному використанню тимчасово вільних коштів тощо.

Підприємство аналізує стан дебіторської заборгованості з метою поділу її на поточну і довгострокову. У фінансовій звітності поточну дебіторську заборгованість оцінюють за чистою реалізаційною вартістю (рядок 160 активу балансу) – сума поточної дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги за вирахуванням резерву сумнівних боргів.

Згідно з положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 2 «Баланс» [2], цю суму на балансі підприємства визначають шляхом віднімання від загальної суми дебіторської заборгованості (рядок 161 активу балансу) резерву сумнівних боргів (рядок 162 активу балансу), тобто тієї суми заборгованості, за якою існує невпевненість у погашенні її боржником.

Така оцінка впливає з принципу обачності, згідно з яким активи повинні відображатись за вартістю, що реально може бути отримана від їх використання (продажу). Заборгованість, зменшена на величину резерву, відображає кількість грошей, що дійсно можуть надійти на підприємство. При цьому необхідно правильно розрахувати резерв сумнівних боргів.

Сумнівна заборгованість – це поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником. Сума резерву сумнівних боргів (РСБ) розраховується за формулою: